

Bilten

Kantonalnog suda u Novom Travniku

Posebno izdanje u povodu Europskog dana civilne pravde

EUROPSKI DAN CIVILNE PRAVDE U BIH

ec.europa.eu/justice/civil
coe.int/CEPEJ

KANTONALNI SUD U NOVOM TRAVNIKU
EUROPSKI DAN CIVILNE PRAVDE
30.10.2014. GODINE

CANTONAL COURT IN NOVI TRAVNIK
EUROPEAN DAY OF CIVIL JUSTICE
30 th October 2014

Okrugli stol: "Seksualno nasilje u oružanom sukobu" standardi i praksa

„Dani otvorenih vrata suda”

Posjeta građana i organizirani obilasci učenika osnovnih i srednjih škola i studenata pravnih fakulteta

EUROPSKI DAN GRAĐANSKOG PRAVOSUĐA
EVROPSKI DAN GRAĐANSKE PRAVDE
EUROPSKI DAN CIVILNE PRAVDE
30.10.2014. GODINE

ec.europa.eu/justice/civil
coe.int/CEPEJ

“Dan pravde će pomoći 800 milijuna građana u 47 zemalja članica Vijeća Europe da budu bolje informirani o njihovim pravima i o tome kako funkcionira pravosudni sustav”

(Walter Schwimmer, Generalni tajnik Vijeća Europe, lipanj 2003. godine)

Europski dan građanskog pravosuđa ustanovljen je 05.06.2003. godine od Vijeća Europe i Europske komisije. Obilježava se svake godine u mjesecu listopadu/oktobru, sa ciljem da približi građanima pravosudni sustav, kako bi im se učinio dostupnijim, kao i da im se pruži mogućnost da bolje razumiju svoja prava i upoznaju sredstva koja im stoje na raspolaganju radi ostvarivanja njihovih prava.

Sudovi zemalja članica Europske mreže pilot sudova posebno su pozvani da učestvuju u obilježavanju Europskog dana građanskog pravosuđa.

Svrha ovog dana je da educira i informira opću populaciju o njihovim svakodnevnim pravima, te da okupi stručnjake iz pravne oblasti kako bi razmijenili informacije iz oblasti građanskih prava i susreli se sa korisnicima sudova.

Također, države su pozvane da obavijeste Vijeće Europe i Europsku Komisiju za efikasnost pravosuđa Vijeća Europe (“CEPEJ”) o načinu obilježavanja Europskog dana građanskog pravosuđa.

***

Event by country

Na web stranicama Vijeća Europe se mogu pronaći informacije o Europskom danu civilne pravde, kao i aktivnosti zemalja članica povodom ovog dana. www.coe.int/cepej

European Day of Civil Justice 2014 Open door days at Court

Cantonal Court in Novi Travnik
Bosnia and Herzegovina

PROGRAM

Thursday, 30th October, 2014

- 9.00 Court open Day:**
Free access to citizens and guided tours of elementary school, high school and law school students.

Accredited representatives of the court will inform interested persons with the functioning of this Court with a focus on progress in dealing with war crime cases in the implementation of the National Strategy for Processing of War Crime Cases.

- 11:00 Round Table: " Sexual violence in armed conflict " standards and practice International legal framework and realisation of property and legal compensation claims – Hotel "Central" Vitez**

The round table will be organized with the cooperation and support of the OSCE Mission in Bosnia & Herzegovina and will bring together representatives of courts, prosecutors, ministries, the bar association, the centers for social work and other governmental and non-governmental organization in the Canton Middle Bosnia.

The media will also be invited to this special event.

Europski dan građanskog pravosuđa u 2014. godini (Sarajevo, 27. oktobar 2014.) – U okviru Europskog dana građanskog pravosuđa, Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine (VSTV BiH) je, u saradnji sa Vijećem Europe, organiziralo Okrugli stol na temu „Predstavljanje preporuka za poboljšanje sistema ocjenjivanja rada sudaca i tužitelja Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine“.

Preporuke su pripremili eksperti Vijeća Europe i dio su izvještajâ o sistemu ocjenjivanja rada sudaca i tužitelja u BiH. Navedeni izvještaji su izrađeni u okviru Projekta Vijeća Europe “Daljnja izgradnja kapaciteta pravosuđa u primjeni europskih standarda o ljudskim pravima na nivou Bosne i Hercegovine”.

Kao institucija nadležna za utvrđivanje kriterija za ocjenjivanje rada nositelja pravosudnih funkcija, VSTV BiH kontinuirano ulaže napore na poboljšanju kriterija za ocjenjivanje rada sudaca, tužitelja, predsjednika sudova i glavnih tužitelja u BiH uvažavajući međunarodne standarde i koristeći najbolje prakse drugih država Europe.

Sistem ocjenjivanja rada nositelja pravosudnih funkcija je izuzetno značajan mehanizam u okviru pravosudnog sistema. Ocjenjivanje rada provodi se kako bi se objektivno i nepristrano utvrdilo sa kakvim je uspjehom nositelj pravosudne funkcije obavljao svoju dužnost u periodu ocjenjivanja, što se uzima u obzir u kontekstu napredovanja unutar pravosudnog sistema. Ukupni rezultati pravosudnog sistema počivaju na individualnim rezultatima rada nositelja pravosudnih funkcija.

U kontekstu obilježavanja Europskog dana građanskog pravosuđa važno je naglasiti da VSTV BiH, kroz određivanje adekvatnih kriterija za procjenu rezultata rada nositelja pravosudnih funkcija, utiče da rezultati pravosuđa u BiH budu u što je moguće većoj mjeri usklađeni sa principima vladavine prava, kvalitetnog i efikasnog rada sudova i tužiteljstava.

Obilježavanjem Europskog dana građanskog pravosuđa u javnosti i pravosudnoj zajednici se naglašava važnost rada pravosuđa za ostvarenje principa vladavine prava. Vladavina prava u demokratskom društvu podrazumijeva ne samo neovisno pravosuđe već i uspostavljanje kompetentnih pravosudnih institucija koje će donositi odluke najvišeg mogućeg kvaliteta. To se prvenstveno odnosi na zaštitu neovisnosti pravosuđa te održavanje i poboljšanje kvaliteta i efikasnosti pravosudnih sistema. Pojedinačno ocjenjivanje rezultata rada nositelja pravosudnih funkcija je relevantno za oba ova pitanja.

***

Središnja manifestacija obilježavanja Europskog dana građanskog pravosuđa u zemljama članicama Vijeća Europe u 2014. godini održana je u Portugalu, u gradu Aveiro na kojoj su nazočili portugalski ministar pravde, gđa Paula Teixeira da Cruz i državni tajnik pravde Portugala, gosp. António Costa Moura.

U sklopu održavanja ove manifestacije održana je svečana ceremonija dodjele nagrade “Kristalna vaga pravde”.

Više o održavanju Europskog dana građanskog pravosuđa u Portugalu na web stranici www.coe.int/cepej.

***

Novi Travnik, 30.10.2014. godine

Kantonalni sud u Novom Travniku kao predstavnik Bosne i Hercegovine u Europskoj mreži pilot sudova, dana 30.10.2014. godine obilježio je Europski dan građanskog pravosuđa.

Dani otvorenih vrata suda započeli su u 9:00 sati vođenim obilascima i slobodnim pristupom građana. Akreditirani predstavnici suda su zainteresirane osobe, učenike osnovnih i srednjih škola i studente Pravnih fakulteta upoznali sa radom suda, sa naglaskom na napretku u procesuiranju predmeta ratnih zločina u implementaciji Državne Strategije za rad na predmetima ratnih zločina.

Kantonalni sud u Novom Travniku posjetili su: učenici Osnovne škole "Fra Marijana Šunjića" iz Novog Travnika, Osnovne škole „Novi Travnik“ iz Novog Travnika, Osnovne škole „Safvet Beg Bašagić“ iz Novog Travnika, Osnovne škole „Edhem Mulabdić“ iz Novog Travnika, "Mješovite srednje škole" iz Novog Travnika, studenti "Pravnog fakulteta Kiseljak" iz Kiseljaka i Sveučilišta Univerziteta „VITEZ“ iz Travnika.

Nazočnima je podjeljen promotivni materijal u vidu brošura i informativnih letaka.

Okrugli stol „Seksualno nasilje u oružanom sukobu“ standardi i praksa, međunarodni pravni okvir i ostvarivanje imovinsko-pravnog zahtjeva“

U povodu obilježavanja Europskog dana civilne pravde, za profesionalnu zajednicu organiziran je Okrugli stol u Hotelu "Central" (Franšizni centar) Vitez na temu: "Seksualno nasilje u oružanom sukobu" standardi i praksa, međunarodni pravni okvir i ostvarivanje imovinsko-pravnog zahtjeva ". Okrugli stol je okupio predstavnike sudova, tužiteljstva, Odvjetničke komore, Centara za socijalni rad i drugih vladinih i nevladinih organizacija u KSB/SBK s ciljem predstavljanja aktivnosti Misije OSCE-a u BiH glede kaznenih djela seksualnog nasilja u oružanim sukobima i ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva i iskustava i prakse u procesuiranju ovih kaznenih djela u sudovima sa područja KSB/SBK, Kantonalnom tužiteljstvu Travnik i Ministarstvu unutarnjih poslova KSB/SBK.

Sve učesnike okruglog stola pozdravila je predsjednica Kantonalnog suda u Novom Travniku Katica Jozak-Madar i zahvalila se na dobrodošlici ukazavši na to koliko je sretna što u ovom teškom vremenu ekonomske i svake druge krize nije prekinuta tradicija obilježavanja Europskog dana civilne pravde u Bosni i Hercegovini. Kantonalni sud u Novom Travniku kao predstavnik Bosne i Hercegovine u Europskoj mreži pilot sudova posebno je pozvan da svake godine priredi obilježavanje Europskog dana građanskog pravosuđa, da se otvore vrata pravosudnih institucija, da se ohrabre i da se potaknu i druga nacionalna tijela i institucije pravnog sektora da učine isto, kako bi se upozнала javnost sa poslovima koji obavljaju te institucije, a sve u cilju da bi građani bolje upoznali i razumjeli svoja prava i koristili ih u praksi. Predsjednica Katica Jozak- Madar iskreno se zahvalila Misiji OSCE-a za BiH bez čije podrške i podpore u svakom pogledu, a posebno u finansijskoj pomoći se ne bi se mogao uspješno organizirati današnji događaj. Naglasila je da će održavanje ovog Okruglog stola biti višestruko korisno za sve učesnike, a posebice za Kantonalni sud koji sudi u predmetima ratnih zločina i drugih kaznenih djela seksualnog nasilja, kao i za Općinske sudove koji postupaju u ovoj pravnoj stvari u pogledu odlučivanja po postavljenim imovinskopravnim zahtjevima.

Nazočnima se obratio ispred Misije OSCE-a za BiH, šef Terenskog ureda u Travniku gospodin Cristiano Barale, koji je ukazao na značaj UN Deklaracije o iskorjenjavanju seksualnog nasilja u oružanim sukobima koja je odobrena od strane 2/3 članica Ujedinjenih naroda u 2013. godini, napominjući da je sprječavanje seksualnog nasilja ključno za mir i stabilnost u regionu. Gospodin Cristiano Barale istakao je značaj održavanja Okruglog stola jer se njegovim održavanjem učesnici praktično nalaze na čelu inicijative suzbijanja ovog vida kriminaliteta u BiH. Naveo je potrebu procesuiranja ovih slučajeva i poštivanja prava žrtava rata u skladu sa domaćim i međunarodnim pravnim okriljem, te da svi zajedno moramo graditi kulturu kažnjavanja onih koji su počinili ta kaznena djela kroz privođenje odgovornih pred lice pravde, da naši naponi moraju služiti u prebacivanju stigme srama žrtve, srama sa žrtava ovog kaznenog djela na one koji naredi, počine ili odobre iste i da se ne smije dopustiti da se nastavi sa činjenjem ovih kaznenih djela.

Edo Sujoldžić pravni savjetnik pri misiji OSCE-a u Bosni i Hercegovini, Terenski ured u Travniku, ukazao je na globalnu inicijativu koja je eskalirala potpisivanjem Deklaracije o kažnjivosti za seksualno nasilje u julu 2013. godine, napominjući da to nije jednodimenzionalna inicijativa već da je juna 2014. godine u Londonu ona rezultirala globalnim samitom gdje su počeli daljnji koraci na iskorijevanju seksualnog nasilja. Edo Sujoldžić je prezentirao međunarodni i domaći zakonski okvir za postupanje u ovoj pravnoj stvari. U izvještaju Generalnog tajnika Ujedinjenih naroda 2012. godine je navedeno da seksualno nasilje predstavljaju incidenti i obrasci seksualnog nasilja odnosno silovanje, prisilna prostitucija, prisilna trudnoća, prisilna sterilizacija ili bilo koji drugi oblik seksualnog nasilja slične težine među ženama, muškarcima i djecom. Takvi incidenti i obrasci dešavaju se u oružanom sukobu ili okruženju. Rezolucija Vijeća

sigurnosti ujedinjenih naroda 18 20 govori upravo o značaju i procesuiranju ovih djela pa tako naglašava značaj okončavanja nekažnjivosti za djela seksualnog nasilja u oružanom sukobu kao i dijela sveobuhvatnog pristupa traženju održivog mira, pravde, istine i pomirenja. Stvarni broj ovih djela koja su počinjena u Bosni i Hercegovini nije poznat iako je procjena da je oko 20 000 žena i djevojčica bilo podvrgnuto seksualnom nasilju u oružanom sukobu. Neke procjene govore da je ta brojka negdje između 20 000 i 50 000. Kroz monitoring i izvještaje Misije OSCE-a za BiH došlo se do saznanja da je pravosuđe u Bosni i Hercegovini procesuiralo 111 predmeta koji su upućivali na optužbe o seksualnom nasilju počinjenom u toku oružanog sukoba, 76 tih predmeta je završeno, 36 pred sudom Bosne i Hercegovine, 30 u Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Brčku Distriktu Bosne i Hercegovine. Oko 40 predmeta koji sadrže navode o seksualnom nasilju kao ratnom zločinu Sud BiH je prenio u nadležnost na kantonalne i okružne sudove cijeneći težinu krivičnog djela počinioca i ostale okolnosti. Deklaracija preporučuje prioritiziranje ovih slučajeva, a posebno prije njihovog počinjenja kroz prevenciju koja se odnosi na obuku pripadnika policijskih agencija i oružanih snaga te njihovog osoblja koji kao takvi mogu učestvovati u jednom konfliktu. Dalje preporučuje podršku i zaštitu žrtvama u vidu zdravstveno psihološke pomoći, uključujući i djecu koja su rođena kao posljedica ovih zločina, zabrana amnestiranja i promoviranje pune participacije ženama u svim političkim i državnim strukturama kao i u svim procesima donošenja odluka. Nadalje, ukazao je na probleme koji se pojavljuju u procesuiranju lica koja su počinila ovaj vid zločina, navodeći među glavnima protek vremena i nedostatak materijalnih dokaza što je zaista specifično kod ove vrste krivičnih djela.

Govoreći o *međunarodnom pravnom okviru* naglasio je da su silovanje i drugi oblici seksualnog nasilja zabranjeni otkako su takva pravila uspostavljena u kodeksu iz davne 1863 godine koji je prvi kvalificirao pravila međunarodnog prava, te za silovanja zaprijetio smrtnom kaznom. Međutim, Kodeks je bio namijenjen samo vojnicima UN u američkom građanskom ratu. Četvrta Ženevska konvencija o zaštiti građanskih osoba u vrijeme 1949. godine propisuje da će žene biti posebno zaštićene protiv svakog napada na njihovu čast naročito protiv silovanja, prinude na prostituciju ili bilo kojeg oblika bespravnog napada. Dodatni protokol 1., dodatni protokol 2. i Haške konvencije iz 1907. godine sadrže slične odredbe. Najobuhvatniji napredak u procesuiranju seksualnog nasilja desio se od početka devedestih godina prošlog vijeka kroz rad međunarodnih krivičnih sudova. Statuti u oba tribunala za bivšu Jugoslaviju, za područje Ruande, navode silovanje kao zločin protiv čovječnosti. Rimski statut međunarodnog krivičnog suda kvalificira silovanje kao zločin protiv čovječnosti i kao ratni zločin. Kada se govori o postupku i dokazima – međunarodnim standardima propisano je da navodno seksualno ponašanje žrtve neće biti prihvaćeno kao dokaz u postupku te se neće tražiti dodatno potkrepljivanje svjedočenja žrtve. Pristanak se ne može upotrijebiti kao odbrana ako je žrtva bila izložena nasilju, prisili, lišavanju slobode, psihičkom pritisku ili joj se time prijetilo. Pravilnik Međunarodnog krivičnog suda još šire

propisuje da nisu dopušteni dokazi o ranijem, ali niti o naknadnom seksualnom ponašanju žrtve.

Govoreći o *domaćem pravnom okviru* g. Sujoldžić naveo je da se trenutno procesuiranje ratnog zločina u Bosni i Hercegovini vrši u dva zakona i to kroz Krivični zakon Bosne i Hercegovine donesen 2003. godine i Krivični zakon SFRJ iz 1976. godine. Zabrana seksualnih delikata u krivičnom zakonu bivše države obuhvata silovanje i prisiljavanje na prostituciju kao ratni zločin protiv civilnog stanovništva te je kao takva ova zabrana eksplicitno navedena. Implicitno se podrazumijeva zabrana radnji seksualnog nasilja koje se mogu podvesti pod mučenje, nečovječno postupanje ili nanošenje velikih patnji ili ozbiljnih povreda tjelesnom integritetu ili zdravlju. Po KZ SFRJ može biti okvalifikovano kao čin genocida kroz radnje koje se odnose na nanošenje teških povreda tijela ili teško narušavanje fizičkog ili duševnog zdravlja. Međutim postoje određeni nedostaci sa Krivičnim zakonom SFRJ jer isti ne predviđa mogućnost krivičnog gonjenja u slučajevima zločina protiv čovječnosti niti komandne odgovornosti, te ne propisuje na izričit način više oblika seksualnog nasilja kao zločin protiv čovječnosti u obliku seksualnog ropstva, prisilne trudnoće, prisilne sterilizacije, progona i druge činove seksualnog nasilja kao što je prisilna golotinja i seksualno ponižavanje. Krivični zakon Bosne i Hercegovine 2003. predviđa silovanje, seksualno ropstvo, prisilnu prostituciju, prisilnu trudnoću, prisilnu sterilizaciju, rodnozasnovani progon i svaki drugi oblik seksualnog nasilja usporedive težine kao zločin protiv čovječnosti. Silovanje i prisilna prostitucija isto kao u Krivičnom zakonu SFRJ su predviđeni kao ratni zločini. Nažalost postoje određeni nedostaci vezani za Krivični zakon Bosne i Hercegovine pa tako definicija seksualnog nasilja i kao ratnog zločina i kao zločina protiv čovječnosti neopravdano su uske zbog predviđanja da ta djela moraju biti počinjena uz upotrebu sile ili prijetnje upotrebe sile. Suprotno tome, dakle sukladno međunarodnoj praksi, tužilaštvo može dokazati nepostojanje pristanka žrtve tako što dokaže postojanje prisilnih okolnosti u kojima svjestan pristanak nije moguć te u tom procesu tužilaštvo ne mora izvoditi dokaze o onome što je žrtva rekla ili kako se ponašala niti u odnosu žrtve sa počiniocem ili u primjeni sile, nego da pretresno vijeće može zaključiti o nepostojanju pristanka iz konteksta, kao što je provođenje genocidne kampanje i zatočeništvo žrtve. Naš zakon implicitno prihvata da očigledne prisilne okolnosti koje postoje u svim oružanim sukobima stvaraju pretpostavku nepristanka žrtve i negiraju potrebe tužilaštva za dokazivanje nepostojanja pristanka kao bitnog obilježja krivičnog djela, pa tako sud BiH u predmetu Samardžić cijeni da okolnosti pod kojima su oštećene boravile u stanovima i prostorijama, činjenica da su bile okružene vojskom i policijom, odvojene od muških članova porodice, bez ikakvih sredstava i realnih mogućnosti bijega, isključuju svaku mogućnost njihovog dobrovoljnog boravka, odnosno ostanaka na tim mjestima. Nepružanje otpora ili nepostojanje očitog i stalnog nepristajanja tokom čitavog trajanja seksualnog zatočenja, ne može se protumačiti kao znak pristajanja.

Govoreći o *zaštiti i podršci svjedoka*, odnosno žrtava u ovim predmetima gospodin Sujoldžić osvrnuo se na Zakon o zaštiti svjedoka pod prijetnjom ugroženih svjedoka koji propisuje niz zaštitnih mjera poput mogućnost uklanjanja optuženog iz sudnice, svjedočenja putem videolinka, upotrebe zapisnika o iskazima umjesto direktnog svjedočenja, mjere za zaštitu identiteta žrtve, korištenja pseudonima za svjedoke, neotkrivanje ličnih podata o svjedoku tokom kompletnog perioda koji ne prelazi 30 godina i druge mjere poput isključivanja javnosti, zabrane objavljivanja ličnih podataka svjedoka i njegove slike u medijima. Međutim postoje određeni rizici kada govorimo o žrtvama ovih krivičnih djela a koji se ogledaju prvenstveno u sekundarnoj viktimizaciji kao neadekvatnom odgovoru pravosudnih i drugih tijela na potrebe i opravdana očekivanja žrtve. Viktimizacija se u ovom slučaju dešava ne kao direktna, koja je rezultat krivičnog djela, već kroz odgovore institucija i pojedinaca prema žrtvi. Drugi problem javlja se kod ponavljana saslušanja ovih lica u svojstvu svjedoka poznatiji kao problem paralelnih istraga. Naime neposredno nakon rata, a i sada, različite policijske agencije su saslušavale žrtve i vodili različiti procese na različitim područjima, što sve skupa dovodi do zamora svjedoka. Dug vremenski period između krivičnog djela i gonjenja na sudu neminovno dovodi do odsustva volje kod žrtve da uopće više priča o tom problemu. Rizik predstavlja i retraumatizacija žrtve odnosno oživljavanje bolnih doživljaja i memorija a koja se veže za činjenicu davanja po pet, šest, pa čak i po devet i dest izjava što izaziva retraumatizaciju i neminovno šteti karakteru te osobe. Još jedan od problema je i stigmatizacija žrtve koja se ogleda u neprihvatanju ove osobe od strane društva, vrlo često i njihove bliže porodice. I na kraju, istaknut je problem nepovjerenja žrtava u pravosudni sistem a što se ogleda prevashodno u proteku vremena od počinjenja ovih krivičnih djela do momenta njihovog procesuiranja.

Vezano za ostvarivanje imovinsko pravnog zahtjeva g. Edo Sujoldžić istakao je da je u naše zakonodavstvo ugrađeno pravo i dužnost tužioca da utvrđuje činjenice potrebne za odlučivanje o imovinsko pravnom zahtjevu i da je tužitelj dužan prikupiti dokaze o imovinsko pravnom zahtjevu vezano za počinjeno krivično djelo. U presudi kojom se optuženi oglašava krivim, sud može oštećenom dosuditi imovinsko pravni zahtjev u cjelini ili djelomično, a za ostatak ga uputiti na parnični postupak. Međutim ako podaci iz krivičnog postupka ne pružaju pouzdanost ni za potpuno ni za djelomično presuđenje, sud će oštećenog uputiti da imovinsko pravni zahtjev u cjelini može da ostvaruje u parničnom postupku i to je ono što se redovno dešava u praksi, u pravosuđu BiH. Imovinsko pravni zahtjev predstavlja ustvari parnicu koja je smještena u okviru krivičnog postupka koja se zbog toga vodi po pravilima krivičnog, a ne parničnog postupka. Međutim samo odlučivanje o predmetu parničnog postupka krivični sud vrši po pravilima građanskog prava. U ovome se sastoji složenost u rješavanju imovinsko pravnog zahtjeva što objašnjava činjenicu da je njihovo usvajanje u sudskoj praksi rijetko. Dakle problemi vezani za ostvarivanje imovinsko pravnog zahtjeva ogledaju se u nepostojanju sudske prakse, jer kroz monitoring suđenja nije zabilježen ni jedan primjer slučaja ratnog zločina gdje je dosuđen imovinsko pravni zahtjev. Pokazuje se da žrtve u samome startu uopće nisu svjesne mogućnosti ili nisu informisane o njihovom pravu za naknadu štete jer se uglavnom radi o ljudima koji jednostavno nemaju pravnog znanja ili nemaju dovoljno obrazovanja i jako im je teško da shvate samu prirodu šta se od njih u postupku traži. Ovaj problem usložnjava se kada se ima na umu da mnogi od njih ne mogu platiti adekvatnu pravnu pomoć potrebnu za uspješno podnošenje imovinsko pravnog zahtjeva kao i činjenica da imamo nedostatak besplatne pravne pomoći kako na državnom nivou tako i u Srednjobosanskom kantonu. Žrtve nisu u mogućnosti da plate vještačenje pretrpljenih povreda koje je potrebno da bi se dokazivao intezitet tih povreda i da bi se uspješno podnio imovinsko pravni zahtjev. Kao poseban problem pojavljuje se otkrivanje identiteta zaštićenog svjedoka u parničnom postupku. Za primjer može se navesti situacija gdje u krivičnom postupku imamo zaštićenog svjedoka, i gdje je sud donio određene mjere zaštite, a zatim sud odluči da se imovinsko pravni zahtjev ostvaruje u parničnom postupku. Postavlja se pitanje da li ovaj svjedok može uspješno podnijeti tužbu za naknadu štete bez da otkrije svoj identitet i šta se dešava u praksi? Gospodin Edo Sujoldžić naveo je da je u razgovarao sa jednom sutkinjom Općinskog suda u Sarajevu došao do saznanja da u praksi kod ovih predmeta Sud Bosne i Hercegovine pošalje rješenje o uklanjanju mjera zaštite, presudu Suda BiH i prvo incijalno rješenje o određivanju mjera zabrane na koji način se prevazilazi ovaj problem. Osim navedenog zahtjev za naknadu štete u ovim slučajevima može biti upućen samo prema direktnom izvršiocu, a ne i prema državi ili entitetu. Ovo dovodi do toga da imamo počinitelja kojem je utvrđena krivična odgovornost i koji je obavezan na naknadu štete ali koji nema da plati dosuđenu odštetu, radi se o nesolventnost počinioca, pa gledajući s tog aspekta ništa se nije napravilo. Dodatni problemi, što možda nije primjereno ovoj vrsti

krivičnih djela, mogu da se pojave kod isticanja prigovora zastare u parničnom postupku. Edo Sujoldžić pojasnio je da je u razgovoru sa agenticom vijeća ministara Bosne i Hercegovine koja zastupa Bosnu i Hercegovinu pred Evropskim sudom za ljudska prava gospođom Zikretom Ibrahimović došao do saznanja da postoji realna opasnost da ovaj problem rezultira podnošenjem predstave Evropskom sudu za ljudska prava. Naime, radi se o obavezi države da sprovede istragu, međutim mi već sad imamo istrage koje traju po 10 godina. Na ovaj način onemogućuje se žrtvama ovih kaznenih djela da ostvaruju svoj imovinsko pravni zahtjev. Ovo se ogleda kroz uskraćen pristup pravdi žrtvama zbog toga što država nije uspostavila djelotvorne i uspješne mehanizme za ostvarivanje naknade štete. Trenutno nema ni jedan slučaj ali po mišljenju agentice to je moguće za očekivati. Što se tiče ostvarivanja imovinsko pravnog zahtjeva po međunarodnim standardima postoji niz instrumenata. Vijeće Evrope donijelo je Evropsku konvenciju o naknadi štete žrtvama krivičnih djela nasilja pa tako konvencija kaže: „ osobito ako počinitelj nije otkriven, dakle po NN počiniocu ili ako nema sredstava, ne može se krivično goniti ili kazniti, obaveza naknade štete nalazi na državi“. Lice će se smatrati žrtvom bez obzira na to da li je izvršilac povrede identifikovan, uhapšen, krivično gonjen ili osuđen. Na žrtvu ne smije biti stavljen pretjeran teret dokazivanja u prilog njenom imovinsko pravnom zahtjevu. Države se imaju boriti protiv nekažnjivosti kako bi pravda bila dostupna žrtvama, te kako bi podržavale vladavinu prava i povjerenje javnosti. Naglasak je stavljen na reparaciju koja podrazumijeva rehabilitaciju, kompenzaciju, satisfakciju, restituciju, obnovu integriteta i garanciju neponavljanja a posebno uspostavljanje posebnog fonda ili programa reparacije gdje država osigurava naknadu žrtvama a potom se namiruje od odgovornih lica.

Prisutnima se obratio predsjednik kaznenog odjeljenja Kantonalnog suda u Novom Travniku sudija Zuhdija Ćosić koji je istakao da među predmetima koji su precesuirani i pravomoćno okončani a koje je rješavao Kantonalni sud u Novom

Travniku nije bilo slučajeva koji se odnose na seksualno nasilje u oružanom sukobu. Uvođenjem novog krivičnog zakonodavstva odnosno objavom Krivičnog zakona i Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, ova djela prešla su isključivo u nadležnost Suda BiH, pa sada po članu 27. a) Sud BiH u okviru državne Strategije za rad na predmetima ratnih zločina može tu svoju nadležnost prenijeti na niže sudove. Upravo zbog ove mogućnosti na Kantonalnom sudu u Novom Travniku trenutno ima u radu sedam predmeta ratnih zločina, koje predmete je Sud BiH spustio na kantonalni nivo i oni su u različitim fazama. Sudija Zuhdija Ćosić istakao je da je Kantonalni sud u Novom Travniku spreman kapacitetom, iskustvom i znanjem odgovoriti na sve predmete koji budu preneseni u nadležnost ovom sudu i da je sud u mogućnosti blagovremeno procesuirati i uraditi ove predmete. Naveo je

da je pobornik ideje da se imovinskopravni zahtjev kada postoji dovoljno podataka o šteti može riješi u krivičnom postupku i da je nepotrebno odugovlačiti postupak upućivanjem oštećenog na parnicu jer su ti postupci spori i dugi. Naglasio je da bi država trebala osnovat fond za žrtve i osigurati sredstva kako bi se žrtve mogle uistinu namiriti.

Sutkinja Angela Petrović, predsjednica građanskog odjeljenja Kantonalnog suda u Novom Travniku pojasnila je da sucima parničarima suđenje po tužbi za naknadu neimovinske nematerijalne štete, kada je oštećeni (u parnici tužitelj) upućen iz kaznenog postupka da pravo na naknadu štete ostvari u parnici i kad pred sud u parničnom postupku dođe sa pravomoćnom osuđujućom presudom iz kaznenog postupka, predstavljaju u principu jednostavne parnice. Tu se s obzirom na odredbe ZPP-a, kojima je propisano da je parnični sud vezan osuđujućom kaznenom presudom u pogledu postojanja kaznenog djela i izvršitelja, ne izvode dokazi radi utvrđivanja osnovanosti tužbenog zahtjeva, pa parnični postupak ide brzo i jednostavno jer se provodi dokaz samo na utvrđivanje visine štete, a to je u principu jedno vještačenje. Dakle, u parničnom postupku nema problema kad imamo ostvarivanje imovinsko pravnog zahtjeva tužitelja koji je upućen na parnicu kad postoji pravomoćna sudska odluka kaznenog suda. Međutim, imamo dosta tužbi gdje ne postoje kaznene presude i gdje nisu vođeni kazneni postupci, a postavljaju se zahtjevi za naknadu neimovinske štete. Najznačajniji su predmetni ratnih zločina jer tu se problemi pojavljuju od pasivne legitimacije tj. da li je to okrivljeni, da li je država odgovorna, entitet, pa sve do pitanja zastare koje je riješeno sudskom praksom na različite načine u dva entiteta. Naime Republika Srpska drži da zastara postoji pa se takvi tužbeni zahtjevi odbijaju, dok u Federaciji postoji preovlađujući stav da ne postoji zastara jer nema zastare za kazneno gonjenje za ratne zločine, pa samim tim nema zastare ni za naknadu štete. Postupci su ovdje komplicirani a što se može vidjeti u činjenici da bi sud trebao u predhodnom pitanju utvrditi elemente obilježja kaznenog djela da bi mogli izvući zaključak da šteta potiče iz kaznenog djela ratnog zločina. Problem je i u tome što u parničnom postupku sudovi postupaju i provode dokaze samo one koje stranka predloži, gdje imamo tužitelja koji je oštećen kaznenim djelom, a koji u principu nije vičan pravu niti je imovinskog stanja takvog da može osigurati kvalificiranu stručnu pomoć, odnosno angažirati odvjetnika. Na našem sudu u posljednje tri godine imali smo oko 58 takvih predmeta, najveći broj njih je ukinut i vraćen na ponovno suđenje upravo iz pomenutih razloga. Od ukupnog broja predmeta četiri odluke su potvrđene i tu smo imali pravomoćne kaznene presude, dok su u tri predmeta na

odluku izjavljene revizije i da je po jednoj reviziji odlučio Vrhovni sud na način da je reviziju odbacio zbog imovinskog cenzusa jer dosuđeni iznos je bio manji od 10.000,00 KM.

Ahmed Mešić, tužitelj u Tužiteljstvu Srednjobosanskog kantona istakao je da Tužiteljstvo vodi istrage i procesuiru predmete ratnih zločina u smislu provođenja istraga i podizanja optužnica pred nadležnim Kantonalnim sudom u Novom Travniku, da je tokom 2014.godine intenziviran rad na predmetima ratnih zločina i da je Državna strategija za procesuiranje predmeta ratnih zločina predvidjela da se predmeti ratnih zločina odnosno oni najsloženiji trebaju dovršiti do 2015.godine.

Vežano za temu istakao je probleme sa kojim se susreću u tužilaštvu i naveo da tužilaštvo postupi striktno po predmetima koje je dobilo u nadležnost po članu 27a. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine gdje postoji rješenje o ustupanju nadležnosti. Što se tiče predmeta koji uključuju elemente seksualnog nasilja u Kantonalnom tužilaštvu Travnik postoje 4 takva predmeta. To su predmeti gdje je jako teško provesti istragu, gdje su svjedoci u velikom broju slučajeva nedostupni, pa tužilaštva imaju velikih problema da stupe u kontakt sa tim svjedocima dok su u dva predmeta osumnjičeni nedostupni organima gonjenja. Prema ovim osumnjičenim tužilaštvo je podnijelo Kantonalnom sudu u Novom Travniku prijedlog za određivanje pritvora i izdavanje međunarodne potjernice i prema istima je određen pritvor i izdate su međunarodne potjernice. U druga dva predmeta radi se o poteškoćama u istrazi u smislu obezbjeđivanje iskaza i pristupa oštećenoj. Interesantno je sa aspekta istrage i poteškoća koje se pojavljuju to što su u ovim predmetima bile vođene paralelne istrage, što su oštećene davale veći broj izvjava raznoraznim agencijama, policijama, jednom tužilaštvu, drugom tužilaštvu, pa su se u jednom od ova četiri predmeta susreli sa situacijom da je oštećena davala više izvjava i da je zadnji put kada je bila pozvana za svjedoka u Tužilaštvo Bosne i Hercegovine na zapisnik izjavila da ona više ne želi uopće da ima veze sa ovim predmetom, da nije zainteresirana za kazneni progon, da je njoj svega na vrh glave, da je ona žena u godinama i da će počinitelju Bog presuditi na kraju. Tužitelj Mešić naveo je kao poteškoću i činjenicu da u ovim predmetima nema materijalnih dokaza i da su rijetki predmeti gdje imaju materijalni dokazi u smislu prijave policijskom organu ili vojnoj policiji, pa čak i nedostatak medicinske dokumentacije. Ono što postoji jesu iskazi oštećenih i ti iskazi ako su zaista kredibilni i ako su iznijeti na uvjerljiv način mogu biti dovoljni za optužnicu i za vođenje krivičnog postupka. Vežano za imovinskopravne zahtjeve naglasio je da je u predmetima

druge vrste i drugim krivičnim djelima bilo slučajeva da sud u osuđujućoj presudi odmah odluči i o imovinskopravnom zahtjevu i o visini imovinskopravnog zahtjeva. Međutim, treba se imati u vidu činjenica da se radi o predmetima gdje je lako dokazati visinu imovinskopravnog zahtjeva. U predmetima gdje se radi o povredi Međunarodnog humanitarnog prava u predmetima ratnih zločina radi se o nematerijalnoj šteti i teško je utvrditi visinu imovinskopravnog zahtjeva bez potrebnih vještačenja. Napomenuo je da Kantonalno tužilaštvo ima odličnu suradnju sa Kantonalnim sudom u Novom Travniku po pitanju predmeta ratnih zločina, da su obezbijedili proceduru podnošenja zahtjeva za izmjenu mjera zaštite prema Međunarodnom krivičnom sudu za bivšu Jugoslaviju radi pristupa povjerljivim dokazima. Također Kantonalni sud u Novom Travniku je imenovao sutkinju za vezu sa Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju i tužilaštvo će u narednom periodu pristupati i podnositi ove zahtjeve za pristup povjerljivim dokazima. Ono što tužilaštvo može uraditi jeste da nastavi i dalje aktivnosti na ovim predmetima koji su u njihovoj nadležnosti.

Goran Dujić, predsjednik Općinskog suda u Travniku pridružio se govoru sutkinje Angele Petrović napominjući da je glavni problem u vremenu koje prolazi jer će svakim danom biti sve manje šanse da se ostvari pravda i da će najveći problem biti sa ratnim zločinima i pitanjima seksualnih delikata, jer je previše godina prošlo i sve je manje dokaza i interesa oštećenih da se ti postupci vode. Predmeti ratnih zločina nisu u nadležnosti Općinskog suda u Travniku, ali njihov sud ima predmete "logoraša" koji su ukinuti radi toga što u tim predmetima nisu imali pravomoćne osuđujuće presude kojima bi bili vezani, a suviše je bio složen postupak da bi se došlo do rješenja po pitanju naknade štete. Zakonska rješenja su koncipirana na način da okrivljeni u kaznenom postupku može imati veći broj advokata ili odbranu po službenoj dužnosti, dok oštećeni nema nikakvog advokata, a poznato je da Srednjobosanski kanton, za razliku od drugih kantona nema još formiran Zavod za pružanje besplatne pravne pomoći. Kada bi Zavod bio formiran sa dva diplomirana pravnika sa položenim pravosudnim ispitima, jednim upisničarem i daktilografom sa ekonomskog aspekta imali bi ogromne uštede i mnogo toga bi se moglo bolje postići.

Sutkinja Silva Belegić-Perčinlić, predsjednica kaznenog odjeljenja Općinskog suda u Travniku rekla je da u pogledu ovih kaznenih djela prvostupanjski sud do sada nije imao slučajeva u praksi. Što se tiče drugih kaznenih djela kao što je silovanje, bludne radnje i sl. Općinski sud u Travniku sudi gdje je nadležnost do 10 godina zatvora. O imovinskopravnom zahtjevu u praksi se odlučuje uglavnom

na način da se oštećeni upućuje na parnicu a isti se ne dosuđuje u kaznenom postupku jer to odugovlači potupak. Govoreći kroz dosadašnju praksu navela je da u dosta predmeta uglavnom oštećeni najčešće traže da se upute na parnicu, pa ih shodno tome u svojim odlukama upućuju na ostvarivanje njihovih prava u parnični postupak. Ima slučajeva da oštećena ne traži naknadu štete nego samo da se optuženi kazni u skladu sa zakonom.

Sutkinja Nedeljka Mađar-Ramljak, predsjednica građanskog odjeljenja Općinskog suda Travnik navela je da Općinski sud u Travniku ima 20 do 25 predmeta "logoraša". Napomenula je da se većinom radi o zarobljavanju i torturi neosnovanog lišenja slobode oštećenih. Kroz praksu se susreću sa problemom, kao što je i kolegica Angela Petrović rekla, od pasivne i aktivne legitimacije do toga da li ima kaznena osuđujuća presuda kojom bi parnični sud bio vezan. Većina tih predmeta su ukinuti i vraćeni na ponovno odlučivanje, dok su tri predmeta dostavljena na postupanje po reviziji. Vrhovni sud je u tim predmetima zbog imovinskog cenzusa odbacio revizije, te je na taj način u tim predmetima dosuđena naknada štete, a kao pasivno legitimirana strana bila je označena Federacija BiH, tako da su tri potvrđene odluke gdje je dosuđena naknada štete. S tim u vezi pomenula je jednu odluku Općinskog suda u Travniku gdje su imali jednu fizičku osobu koja je tužila Federaciju BiH za naknadu štete zbog turture prilikom zarobljavanja, a šteta je iznosila 26.000,00 KM. Na takvu odluku, kojom je udovoljeno tužbenom zahtjevu i presuđeno cca 26.000,00 KM, nije ulagana žalba i presuda je postala pravomoćna.

Sudac Darko Solomun, predsjednik kaznenog odjeljenja Općinskog suda u Bugojnu, također je naveo da je pred tim sudom vođen jedan postupak za kazneno djelo silovanja iz ratnog perioda 1993. godine, gdje su pravomoćno presuđena dva počinitelja. Nakon pravomoćno okonačnog kaznenog postupka dvije ženske osobe, koje su oštećene u građanskom postupku podnijele su tužbu za naknadu štete o kojoj je Općinski sud u Bugojnu pozitivno odlučio i presuda je postala pravomoćna.

Anđelko Kvesić, predsjednik Hrvatske udruge logoraša KSB/SBK naveo je da imaju puno logoraša koji su podnijeli zahtjeve za namirenje nematerijalne štete ali da sve teče vrlo sporo. Istakao je da članovi udruge koju predstavlja izražavaju svoje nezadovoljstvo na rad tužiteljstva jer od razgovora sa glavnim tužiteljem gosp. Salihovićem, koji je obećao da će se intervenirati rad tužitelja još niko nije kontaktirao Hrvatsku udruhu logoraša u procesuiranju ratnih zločina iako smatra da imaju dosta podataka koje mogu pružiti. Prema njihovoj ocjeni tužiteljstvo ne radi ni dovoljno a ni kvalitetno, pa se nadaju da će to u budućnosti biti puno drugačije.

Redo Isić predstavnik Saveza Udrženja/Udruga logoraša KSB/SBK rekao je da su nedavno imali savjetovalište na Vlašiću gdje su njihovi advokatski timovi gospodin Alagić Damir i ostali koji zastupaju logoraše za nematerijalnu štetu izrazili negodovanje na rad Osnovnih sudova u Federaciji a posebno u Republici Srpskoj jer po njihovim podacima na području SBK ukupno su podnesene 733 tužbe od 2008 do 17.10. 2014. godine dok je od toga u prvostepenom postupku doneseno samo 13 presuda, dvije presude Kantonalni sud je potvrdio a jedna presuda je u

postupku izvršenja presude Kantonalnog suda gdje je protiv RS na naplati negdje oko 178.000,00 KM. Advokati koji ih zastupaju nisu zadovoljni postojećom zakonskom regulativom u Republici Srpskoj gdje su donijeli prijedlog izmjene i dopune Zakona o izvršnom postupku gdje traže naplatu sudskog vještačenja oko 400,00 KM, a koja naknada nije mala za običnog logoraša. Na Vlašiću su donijeli zaključak da će podnijeti prijedlog izmjene i dopune Zakona o parničnom postupku u onom dijelu što se tiče naplate sudskih taksi odnosno sudskih vještačenja. Tužbe su nužno zlo a logorašima je najvažniji Zakon o torturi u Bosni i Hercegovini koji prošle godine u februaru mjesecu nije prošao, pa sad čekaju da se uspostavi nova vlast kod koje će nastojati lobiranjem predstavnika iz političkih partija to svoje pravo ostvariti.

Alma Lisica, predstavnica Centra za socijalni rad Novi Travnik govoreći u ime žrtava seksualnog nasilja ukazala je da se ništa nije poduzimalo 20 godina da bi se takve osobe uvele kao osobe u svojstvu civilnih žrtava rata, da su one oštećene višestruko jer godinama nisu primale materijalna primanja po Zakonu o osnovama socijalne zaštite. Takve osobe su isključene većinom iz zdravstvenog osiguranja, ne primaju dječiji doplatak i sl.

Predstavnica nevladine organizacije MEDIKA Zenica Irma Šiljak ukazala je na činjenicu da su žene, koje su preživjele ratno silovanje i seksualno nasilje, sve manje i manje spremne da svjedoče upravo iz razloga ranijih negativnih iskustava gdje je izostala adekvatna podrška i pomoć prilikom svjedočenja i da su upravo iz tih razloga u Srednjobosanskom kantonu u suradnji sa Kantonalnim sudom uspostavili jednu institucionalnu mrežu za podršku i pomoć žrtvama i svjedocima. Naravno još mnogobrojni su problemi sa kojima se preživjeli suočavaju kao što je uvaženi tužitelj rekao da jednostavno žene počinju da vjeruju u Božiju pravdu a ne u ovozemaljsku pravdu, jer je previše godina prošlo, njihove izjave kako oni kažu „šetaju od jedne kancelarije do druge kancelarije“, one se jednostavno boje, više ne znaju ko sve zna šta su one preživjele. Govoreći o statusu civilne žrtve rata po Zakonu o osnovama socijalne zaštite gospođa Irma Šiljak navela je

da je do kraja 2013. godine ukupan broj žena koje su ostvarile status civilne žrtve rata 779 žena. To je podatak od Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, dobiven u svrhu istraživanja Medike Zenica koja je provela istraživanje o dugoročnim posljedicama ratnog silovanja i seksualnog nasilja. Dobra vijest kada govorimo o statusu civilne žrtve rata jeste da je Medika Zenica od septembra ove godine dobila saglasnost Federalnog ministarstva rada i socijalne politike da uzima izjave od preživjelih žena, žrtava koje su preživjele seksualno zlostavljanje i da izdaje uvjerenja koja su neophodna u cjelokupnom procesu ostvarivanja prava odnosno statusa civilne žrtve rata. Pokrenut je jedinstveni besplatni broj telefona za preživjele žrtve seksualnog nasilja na području cijele Bosne i Hercegovine na koji mogu da prijave ukoliko im je potrebna podrška i pomoć. Medika Zenica vodi telefon na broju 080-02 23 34.

Predsjednica Kantonalnog suda u Novom Travniku, Katica Jozak-Mađar na kraju je istakla da je formiranjem Odjela za podršku svjedocima u sudu razvijen mehanizam podrške svjedocima žrtvama i da se radi na ohrabrivanju svakoga svjedoka da bi se moguće teškoće kao što su stres, tuga, ankcioznost, fizički bol i emotivna sjećanja uzrokovane svjedočenjem svele na minimum. Službenik iz Odjela za podršku svjedocima je tu da bi upoznao svjedoke o njihovim pravima, odgovorio na njihova pitanja i dao objašnjenja sa postupkom u sudu, te pružio psihološku, emotivnu i administrativnu podršku i pomoć (logistička podrška). Sa pozivom svakome svjedoku-oštećenom dostavlja se brošura “Žrtva ste ili svjedok kaznenog djela”, “Upoznajte se sa svojim pravima” i odmah mu se nude rješenja po pitanju imovinskopravnog zahtjeva u vidu obrasca koji se dostavlja svjedoku/oštećenom koji obrazac svjedok može da popuni i da se upozna sa svim detaljima potrebnim za podnošenje i ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva. Predsjednica je ukazala da Kantonalno tužiteljstvo ima kapacitete i može napraviti jedan iskorak da se zahtjevi za naknadu štete rješavaju u kaznenom postupku gdje bi sud dosuđivao u najmanju ruku nesporni dio utvrđene štete, a za ostatak upućivao na parnični postupak. Osim navedenog istaknula je da je neophodno da oštećeni i žrtve dobiju punomoćnika po službenoj dužnosti koji će time biti u ravnopravnom odnosu sa svim drugim učesnicima u postupku, a što bi naročiti bilo od značaja za efikasno i adekvatno rješavanje imovinsko pravnih zahtjeva. Predsjednica suda je istaknula da ne vidi razloge da i pored svih napora koji su učinjeni nije već došlo do osnivanja Zavoda za pružanje besplatne pravne pomoći u KSB/SBK, te smatra da je mišljenje svih učesnika današnjeg Okruglog stola da je neophodno osnivanje ovog Zavoda.

Na Okruglom stolu su svi učesnici jednoglasno prihvatili i podržali **preporuke i zaključke** koji su sadržani u prezentiranom izvješću Misije OSCE-a za BiH, a koji se odnose prevashodno na usklađivanje Kaznenog zakona BiH sa međunarodnim pravnim standardima te na određivanje prioriteta u pogledu sprovođenja istrage i kaznenog gonjenja zločina seksualnog nasilja u oružanom sukobu, osiguranju namjenskih kapaciteta, adekvatne obuke sudaca, tužitelja, istražitelja i relevantnog osoblja za podršku kao i razmjene iskustava sa kolegama u svezi sa

istragama, kaznenim gonjenjem i suđenjem u predmetima zločina seksualnog nasilja u oružanom sukobu i odlučivanju o postavljenim imovinskoopravnim zahtjevima, a sve kako bi se osiguralo da svaki slučaj silovanja i drugi oblici seksualnog nasilja budu prepoznati kao takvi i da budu pravilno kvalificirani i presuđeni.

Općinski sud u Bugojnu, dana 31.10.2014 godine - Dani otvorenih vrata suda

Učenicima Gimnazije i Srednje tehničke škole iz Bugojna je tokom ove posjete prezentiran značaj Evropskog dana civilne pravde, te značaj i uloga općinskih sudova u društvu. Kroz pozdravni govor predsjednice suda Randžane Hadžibegović-Haračić učenici su se upoznali i sa radom suda, nadležnostima, procedurom prijema dokumenata, njihovog unosa u CMS-sistem za automatsko upravljanje predmetima, informaciono-komunikacijskim tehnologijama u sudu, radom Zemljišno-knjižnog odjeljenja. Organiziran je obilazak i posjeta pisarnici i zemljišno-knjižnom uredu suda gdje su upoznati sa ranijim i sadašnjim načinom rada ovih organizacionih jedinica. Učenici su nakon toga u jednoj od naših sudnica održali simulaciju suđenja iz kaznene oblasti. Posjeta je protekla u duhu obilježavanja Evropskog dana građanskog pravosuđa - kroz simulaciju procesa i postupaka i pružanje informacija te na obostrano zadovoljstvo zaposlenika suda i posjetitelja.

***

Organizacioni odbor za obilježavanje Evropskog dana građanskog pravosuđa u Kantonalnom sudu u Novom Travniku u 2014. godini čine: Katica Jozak-Mađar, Angela Petrović, Zuhdija Ćosić, Senad Begović, Nedica Vukić, Amra Hrvatić, Naiče Arnaut i Almir Račić.

EUROPSKA KOMISIJA ZA EFIKASNOST PRAVOSUĐA (CEPEJ) ŠTO JE CEPEJ?

CEPEJ je tijelo Vijeća Europe osnovano Rezolucijom o osnivanju Evropske komisije za efikasnost pravosuđa, Res(2002)12, Komitetu ministara Vijeća Europe, kako bi radilo na poboljšanju efikasnosti i funkcioniranju pravosudnog sustava u zemljama članicama Vijeća Europe. CEPEJ čine predstavnici svih 47 država članica Vijeća Europe. Nacionalnog člana CEPEJ-a u ime pravosuđa Bosne i Hercegovine imenovalo je Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH. CEPEJ o svojim aktivnostima

podnosi godišnje izvješće Komitetu ministara Vijeća Europe.

Koji je cilj Cepej-a?

CEPEJ kroz svoje djelovanje nastoji da:

Unaprijedi efikasnost i funkcioniranje pravosudnog sustava u zemljama članicama Vijeća Europe, sa ciljem da se osigura da svako može efikasno ostvariti svoja prava, čime se povećava povjerenje građana u pravosudni sustav; Omogućiti bolju primjenu međunarodnih pravnih instrumenata Vijeća Europe koji se tiču efikasnosti i pravičnosti pravosuđa. U konačnici, ostvarenjem navedenih ciljeva želi se smanjiti broj predmeta pred Evropskim sudom za ljudska prava uzrokovanih od strane pravosudnih institucija država članica Vijeća Europe, kroz različite oblike povrede prava na pravično suđenje priznatog člankom 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Suradnja VSTV BiH sa Cepej-om

Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH redovito dostavlja CEPEJ-u podatke o radu pravosudnih institucija u Bosni i Hercegovini. Ovi podaci se objavljuju u dokumentu „Evropski pravosudni sustavi. Efikasnost i kvalitet pravosuđa“. Pomenuti dokument se objavljuje svake dvije godine i sadrži detaljna poređenja evropskih pravosudnih sustava. Nedavno je na internet stranici Vijeća objavljen prijevod posljednjeg izdanja ovog dokumenta. Također, Vijeće je osiguralo prijevode najvažnijih CEPEJ-ovih dokumenata i dostavilo ih je svim sudovima i tužiteljstvima, kao i drugim relevantnim institucijama u Bosni i Hercegovini. U skoroj budućnosti suradnja sa CEPEJ-om će se intenzivirati kroz aktivnost eksperimentalnog prikupljanja podataka o trajanju sudskih postupaka u jednom broju sudova u Bosni i Hercegovini. Pored toga, nacionalni član Bosne i Hercegovine redovno učestvuje u radu CEPEJ-a. Konačno, Kantonalni sud u Novom Travniku aktivno učestvuje u radu CEPEJ-ove mreže pilot sudova.

Evropska mreža pilot sudova

Evropska mreža pilot sudova uspostavljena je od strane Evropske komisije sa efikasnost pravosuđa (CEPEJ), s ciljem da se:

- podrže aktivnosti CEPEJ-a kroz bolje razumijevanje svakodnevnog funkcioniranja sudova, ukaže na najbolje prakse rada u evropskim sudovima koji bi mogle biti iznijete pred nadležna tijela u državama radi njihovog eventualnog usvajanja s ciljem unapređenja efikasnosti pravosudnih sustava.

Kantonalni sud u Novom Travniku je predstavnik Bosne i Hercegovine u Evropskoj mreži pilot sudova od 13.12.2007. godine.

***

Više informacija o obilježavanju Evropskog dana civilne pravde možete dobiti posjetom na slijedeće web stranice:

www.coe.int/cepej

www.ksud-novitravnikipravosudje.ba

www.hjpc.ba

<http://pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=32314>

